

*(продуктивный, достаточный, элементарный) сформированности управленческой компетентности преподавателя высшего учебного заведения.*

**Ключевые слова:** *квалиметрический подход, критерий, уровень, показатель, управленческая компетентность, преподаватель высшего учебного заведения.*

### SUMMARY

**Sbruieva A., Kozlov D.** Criteria and Levels of Formation of the Managerial Competence of the Teacher of Higher Education Institution.

*The article is devoted to the problem of evaluation of the higher school teacher's readiness to the managerial activity. It is emphasized that the intensive changes of the pedagogic systems and processes, the variability of curricula and educational technologies, the development of information and communication environment require a high level of readiness of the higher school teachers to managerial activity.*

*In modern conditions, special importance is paid to training high school teachers of the new generation. Managerial competence as a component of teacher professionalism in modern high school provides the ability to think critically, make decisions, the ability to adapt to the dynamic conditions of life, optimize resources for the realization of personal qualities and abilities of the student, the organization his motivated creative activity.*

*It is proved that formation of the managerial competence of the higher school teacher in the process of his professional activity requires the selection of parameters, criteria and indicators for the analysis, evaluation of the flow of the investigated process, the rationale for its development and definition of the level of the managerial competence components formation of the higher education institution teacher.*

*Based on the qualimetric approach that allows measuring qualitative characteristics by means of quantitative measure the card of qualimetric evaluation of the level of the higher school teacher's managerial competence formation is developed. The requirements for determining criteria apparatus for measuring the level of the higher school teacher's managerial competence formation are highlighted. The following criteria of the higher education institution teacher's managerial competence formation are offered: position-valuable, cognitive-operational, analytical and reflective. Productive, adequate and basic levels of the higher school teacher's managerial competence formation are outlined.*

*The present study does not exhaust all aspects of the problem and shows the need for further work in promising areas such as the search for the optimal qualitative measurement model of formation of managerial competence of teacher of high school in the system the relevant criteria, parameters and indicators; learning from the experiences of methods of assessment of formation of managerial competence of the teacher of high school in foreign countries.*

**Key words:** *a qualimetric approach, criterion, a level, an indicator, managerial competence, a teacher of higher education institution.*

УДК 378.6:656.2.071.1:005.3(043.3/5)

**Р. Сущенко**

Запорізький національний технічний університет

## НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

*Мета статті – розкрити науково-педагогічні підходи до формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту. Для досягнення мети застосовано такі теоретичні методи: аналіз і синтез наукової та*

*навчально-методичної літератури для порівняння, зіставлення різних поглядів на досліджувану проблему; визначення та уточнення понятійно-категорійного апарату. Розглянуто шляхи оновлення методичного забезпечення процесу формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту, що відповідають соціальним та економічним намірам української держави на етапі націєтворення і розвитку залізничної галузі. Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні педагогічних умов впливу навчальної роботи на формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту.*

**Ключові слова:** формування, управлінська культура, інженер, викладач, професійне навчання, залізничний транспорт.

**Постановка проблеми.** Інноваційним змінам на залізничному транспорті сприятиме, за нашою концепцією, культурно-психологічний розвиток і саморозвиток майбутнього інженера в процесі професійного навчання, як важлива ціннісна складова управлінської культури.

Як регулятор інженерної діяльності, управлінська культура, на думку відомого психолога В. Рибалки, все виразніше стає внутрішньою необхідністю для ефективної організації інженерної діяльності, поступово сприймається всезростаючою вартістю, особливо в екстремальних ситуаціях, що вимагають актуалізації її глибинних психологічних ресурсів, що свідчить про необхідність широкого впровадження в систему професійної підготовки інженера залізничного транспорту нових культурно-психологічних методів і технологій [6, 100-102].

Вирішення цього завдання пов'язане з суттєвим оновленням змісту та методики професійного навчання, включення до навчальних програм управлінських знань. Виникає необхідність відходу від класичних методик, що ґрунтувалися на конкретних дисциплінах, до внесення відповідних корективів у зміст і професійні функції інженера залізничного транспорту.

В організації даного дослідження ми спирались на вагомий внесок вітчизняних учених, у яких відображено: погляди та ідеї щодо гуманізації професійної освіти (А. Алексюк, В. Андрущенко, В. Беспалько, Б. Гершунський, Н. Дем'яненко, І. Зязюн, В. Лозова, В. Майборода, Н. Ничкало, О. Попова, В. Сластьонін, А. Сущенко, Г. Шевченко); стратегія розвитку вищої педагогічної освіти, інноваційні процеси й реформи у вищій школі (С. Гончаренко, М. Євтух, С. Ісаєнко, В. Зінченко, С. Золотухіна, І. Зязюн, В. Манько, О. Попова, І. Прокопенко, Л. Соколова, С. Сисоєва, В. Шадриков). Управління як цілісний педагогічний процес розглянуто в працях В. Андрєєва, Ю. Бабанського, В. Євдокимова, Н. Кузьміної, А. Міщенко, А. Орлова, В. Сгадова.

Найбільш важливими для організації даного дослідження виявились такі наукові напрями: підготовка й управління кадрами різними галузями економіки (Г. Атаманчук, В. Бойков, В. Компанієць, Г. Мальцев, В. Мальцев, Е. Охотський та ін.); становлення особистості керівника-професіонала (Т. Гура, О. Ігнатюк, О. Пономарьов, О. Романовський та ін.); управлінська культура

спеціалістів (С. Алієва, О. Виханський, В. Дятлов, А. Турчинов, А. Чурилін, Т. Шаргун та ін.).

На жаль, досі поза увагою науковців залишається один вельми важливий чинник впливу на підготовку студентів до успішної професійно-творчої самореалізації – це питання формування управлінської культури.

Найбільш значущі детермінанти професійної готовності до інженерної діяльності виявляються у соціально-культурологічній спрямованості професійної мотивації інженера, стресостійкості, здатності до довільної самореалізації, задоволеності від обраної професії й розвиненості рефлексивності, рівнів компетентності як системи професійних знань, у професійно значущих управлінських якостях, що все разом закладено в управлінській культурі.

**Мета статті** – розкрити науково-педагогічні підходи до формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту.

**Методи дослідження.** Аналіз і синтез наукової та навчально-методичної літератури для порівняння, зіставлення різних поглядів на досліджувану проблему; визначення та уточнення понятійно-категоріального апарату.

**Виклад основного матеріалу.** Аналіз теорії і практики підготовки майбутніх інженерів залізничного транспорту в українських вишах продемонстрував фрагментарність формування у них як загальнолюдської, так і управлінської культури, відсутність цілісності цього процесу та спрямованості на індивідуальну форму культурологічної професійної підготовки. Результати констатувального експерименту на етапі збору інформації, діагностування різних категорій майбутніх інженерів різних спеціальностей, вивчення анкетних і статистичних даних, науково-методичної документації та інших фактів переконливо довели, що професійна діяльність інженерів залізничного транспорту пред'являє високі вимоги до їхніх культурологічних особистих якостей. Робота на залізниці вимагає здатності витримувати підвищені психологічні й інформаційні навантаження, мобілізації волі та вміння працювати з людьми в умовах дефіциту часу та нервово-емоційного напруження швидко оцінювати обставини й швидко приймати важливі управлінські рішення. Втім, у кожного п'ятого студента оцінка наявності управлінської культури була нульова. У більшості студентів (78%) емоційний стан характеризувався невпевненістю в собі, байдужістю до формування управлінської культури. Теж саме помічено у викладачів.

Такі дані не є випадковими, бо викладачі залізничних вузів не налаштовані на формування управлінської культури, роблять ставку на суто предметне викладання в основному своїх спецдисциплін.

Тому сукупність моделей професійної поведінки, які набувають нині студенти відповідних залізничних спеціальностей у ході адаптації до

майбутньої інженерної діяльності, продовжують відтворювати деструктивні традиції радянського часу, уже показали свою неефективність. Вони й досі розділяються більшістю учасників педагогічного процесу, стримуючи розвиток нових стандартів і характеристик міжособистісної взаємодії на засадах взаємодоповнення та духовного взаємозбагачення.

Втім, час впливає на швидкі зміни і перспективи стратегічного розвитку залізничного транспорту, транспортні університети мають позиціонувати себе як організація, що постійно розвивається, щоб відповідати європейським міжнародним стандартам, здійснювати на високому рівні викладацьку, методичну й дослідницьку роботу, забезпечуючи відповідну якість цих процесів.

Але без відповіді залишається питання *«Як сьогодні змінювати професійну підготовку інженера залізничного транспорту?»* На які пріоритети необхідно опиратись? Знайти відповіді на ці та багато інших питань допоміг експериментальний блок дослідження, який проводився в природних умовах педагогічного процесу вищих ВНЗ залізничного профілю протягом 2011-2015 років.

Розроблені для експериментальної перевірки комплекси кейсів, тренінгів, практичних вправ та рольових ігор професійно-культурологічного спрямування стали основою запропонованих навчально-методичних інновацій, які мають ознаки виходу за рамки існуючих знань і підтверджують практичну значущість.

Найголовніше у професійній підготовці наступне: цілеспрямоване формування управлінської культури на ділі має стати складовою професіоналізму інженера залізничного транспорту, яка ґрунтується на загальній культурі та професійній самосвідомості, що вимагає стимулювання цілеорієнтованої мотивації як розвитку й саморозвитку управлінської культури, так і розвитку професіоналізму, заохочення до професійного самовдосконалення майбутнього інженера.

Але й досі бракує досліджень з формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту в процесі професійного навчання. Тому слід уточнити перед початком формувального впливу сутність базового поняття «формування управлінської культури в процесі навчання», яке трактується в психолого-педагогічних джерелах та словниках по-різному.

Так, у психолого-педагогічному словнику В. Міжерікова [5] термін «формування» розглядається як вид розвитку особистості; результатом процесу формування і розвитку є ті кількісні та якісні зміни, які відбуваються під впливом засвоєння її соціального досвіду в її внутрішній (психологічній) сфері та характеризують людину як особистість та індивідуальність.

У словнику з педагогіки (А. Коджаспіров, Г. Коджаспірова) [3] формування визначається як процес розвитку та становлення особистості під впливом зовнішніх дій виховання, навчання, соціального середовища;

цілеспрямований розвиток особистості або її сторін, якостей під впливом виховання та навчання, процес становлення людини як суб'єкта та об'єкта суспільних відносин.

Психологічний словник-довідник (М. Дьяченко, Л. Кандилович) [2] тлумачить формування як процес, під час якого відбувається духовне збагачення, удосконалення стилю роботи, розвиток індивідуальності, інтелігентності, внутрішньої та зовнішньої загальної та професійної культури.

Формування особистості професіонала (за А. Марковою) [4] передбачає цілеспрямовану взаємодію викладачів і студентів, активну діяльність самого студента із засвоєння ним нових знань і оволодіння способами їх набуття.

Великої сили і значущості в цьому набуває усвідомлене виявлення сукупності культурних досягнень професорсько-викладацького складу університетів залізничного транспорту, зокрема, в навчальних стосунках, бо сила їх цього впливу наскільки велика у формуванні управлінської культури студентів, що переважна більшість, навіть не помічаючи його впливу, сприймають і наслідують навчальні стосунки як зразок майбутньої управлінської поведінки.

Ще більш ефективним і дієвим фактором впливу на формування управлінської культури майбутніх інженерів можна вважати інтелігентність, інтелектуальність і досвід авторитетної для студента особи викладача.

Щоб досягти такої сили формувального педагогічного впливу на студентів у формуванні будь-якої культури, цей шлях викладачу необхідно пройти самому й необхідно наважитись на радикальні інноваційні кроки в професійній підготовці студентів, без яких реальні зміни неможливі, а саме:

- входження в той реальний світ, який ми дали собі право бачити і змінювати;
- рух до мрій, до здійснення найзаповітніших своїх бажань;
- рух у коло позитивної спрямованості свого розуму, впевненості у своїх здібностях і любові до себе;
- рух до самоусвідомлення, яке веде до вироблення нових якостей і нових форм поведінки;
- перехід від свідомості, яка мислила суто загальноновживаними, звичними для всіх категоріями, у в и щ і, творчі виміри свідомості [9, с. 83].

З огляду на сказане можна зробити висновок: у педагогічній практиці має значення не те, що для викладача є абсолютно правильним, або виявитися таким, а те, що підказує час, обставини, соціум, саморозвиток і свої життєві спостереження та цінності, в яких належить гідно й професійно комфортно працювати у відповідності з «обставинами», які частіше підказують можливі способи переборювання звичних підходів до педагогічної діяльності. У викладача немає іншої реальної можливості підніматись над собою і випереджати себе вчорашнього, оскільки

викладачам не можна безкарно ігнорувати факти дійсності, таке заперечення рано чи пізно спричинить вельми тяжкі наслідки.

Чи можемо відновити втрачену духовну взаємодію викладачів і майбутніх інженерів у сучасних аудиторіях зразками професійної культури і глибокої поваги, розширити уявлення викладачів про самих себе?

Ці питання мають не риторичний, а насамперед професійно-етичний характер. Втім без їх підняття і розв'язання професійну підготовку майбутнього інженера не можна собі уявити у новому вимірі.

На думку сучасних психологів-дослідників, ця проблема завжди викликала у суспільства глибокий інтерес. При цьому стверджується, що людина – «помилка еволюції», і природа наділила її низкою негативних, генетично зумовлених ознак, які становлять своєрідну «бомбу уповільненої дії», знешкодити яку людина може лише, якщо зрозуміє будову «годинникового механізму» цієї бомби.

Отож, оскільки вже очевидним є факт, що ні позитивістські науки, ні філософія, ні наука, що вивчає психологію особистості, на сучасному етапі свого розвитку не дають відповіді на поставлені запитання (і, можливо, ніколи не дадуть), які хвилюють суспільство, ми повинні, на думку психологів, використовувати можливості, які можна застосовувати в осмисленні всієї складності людської поведінки і самої сутності людини, що надаються філософією, теологією, літературою, соціальними науками, мистецтвом, духовно практикою тощо.

Для викладача системи вищої освіти в аспекті сказаного актуальним, на думку відомого психолога І. Русинки, «буде пошук такої міждисциплінарної парадигми, яка ставить пере собою нове завдання – усвідомлення природи людини у всій її повноті та цілісності, що виходить за рамки домінуючих сьогодні позитивістських уявлень і має одиницею, масштабом свого аналізу *цілісну людину* (цілісність означає самодостатність, автономність людини і характеризує її якісну своєрідність). Така парадигма мала б стикатися із загальними проблемами буття, уявленнями про сутність і призначення людини, її духовну місію й описувати особистість як інтегроване ціле» [7, 75].

Ураховуючи складність багатовікової проблеми, визначаючи основні напрями оновлення системи культурологічного впливу на якість професійної підготовки інженерних кадрів, їхньої управлінської культури і загальнолюдської культури в цілому, американський дослідник М. Сетрон, президент Міжнародного центру прогнозування, виокремив і такі, що характеризують формування з позицій самостійності особистості, а саме: здатність знаходити і застосовувати інформацію, аналізувати й оцінювати альтернативи, логічно будувати хід вирішення проблеми, орієнтуватися в несподіваних ситуаціях, знаходити нові підходи для вирішення нестандартних проблем міжособистісного спілкування, гнучкість, уміння

приймати управлінські рішення і правильно налагоджувати стосунки з оточенням [8].

Отже, науково-методичне забезпечення формування управлінської культури майбутніх інженерів у процесі професійного навчання, за нашою концепцією, передбачає підготовку до цього викладача кожної спеціальності з кожної дисципліни в процесі аудиторних занять (лекцій, семінарських, лабораторних, практичних занять, мультимедійного супроводу, групових консультацій, майстер-класів та ін.); позааудиторних занять (індивідуальних консультацій, науково-дослідній роботі, самостійній роботі, навчальної та виробничої практики тощо). Пропонуємо для цього виділення нового циклу дисциплін для студентів і спеціальних психолого-педагогічних семінарів і практикумів у вигляді сучасних захоплюючих людинознавчих студій та дискусійних зустрічей з досвідченими професорами з професійної педагогіки та психології.

Здійснений теоретико-педагогічний аналіз наукових підходів до розуміння сутності науково-методичного забезпечення формування управлінської культури інженера залізничного транспорту в процесі навчання дав можливість тлумачити цей процес як *соціально-педагогічний феномен розвитку професіоналізму фахівця, особливістю якого є пробудження у студентів активного прагнення до оновлення й удосконалення інженерної діяльності, почуття відповідальності й відданості справі, засвоєння інноваційного змісту запропонованих управлінських рішень і авторських пропозицій, культури аналізу, планування, успішної організації та підтримки психологічно комфортного спілкування, духовної взаємодії з людьми.*

Розглядаючи управлінську культуру інженера залізничного транспорту як високий сплав вияву культури, інтелігентності й професіоналізму в цілепокладанні, плануванні, успішній організації виконання управлінських рішень, пов'язаних з удосконаленням інженерної діяльності та ділового спілкування, узагальнюючи існуючі наукові погляди, повертаючись до створеної нами концептуальної моделі формування управлінської культури, можемо констатувати: незважаючи на те, що управлінська культура інженера залізничного транспорту є динамічним явищем, що розвивається вона протягом усіх етапів професіогенезу, в умовах динамічних змін на залізничному транспорті висувати нові кваліфікаційні пропозиції, в яких поєднується і кваліфікація в строгому сенсі цього слова, і соціальна поведінка, і здатність працювати в команді, і любов до оновлення й ризику; розвивати професійно-особистісні якості у процесі підготовки до ефективної професійної діяльності, які допоможуть легко і набагато доцільніше, ніж це було раніше, професійно їх розв'язувати.

Звідси – основні напрями професійного просування в розвитку у майбутніх інженерів управлінської культури.

Перший – цілеспрямований і упорядкований обмін викладачів університету ідеями, цілями, думками щодо абсолютного визнання управлінської культури як важливої складової професіоналізму майбутнього інженера, спільного ефективного пошуку засобів успішного розв'язання професійно важливої складової інженерної педагогіки.

Другий – зміна самої сутності вузівського педагогічного процесу, спрямованого на стимулювання позитивних змін у житті суспільства, залізничній галузі, професійній підготовці. урізноманітнення навчальних програм і навчальних планів, напрямів, форм творчості, можливість вибору найважливіших пріоритетів у професійному навчанні, що полягає в здатності формувати власну життєву стратегію, визначати, оптимально використовувати час свого професійного становлення й отримувати позитивні результати для саморозвитку загальної й управлінської культури, глибокого розуміння поняття «розвиток управлінської культури і професіоналізму протягом життя».

Третій – вивчення існуючого й визнаного досвіду роботи над проблемою науковців свого університету та зарубіжного досвіду, обговорення проблеми формування управлінської культури на професійних семінарах і студіях. Внесення змін в підготовлений викладачами університету (під керівництвом педагогів-дослідників) «Портрета сучасного інженера залізничного транспорту з ознакою управлінської культури».

Четвертий – розширення спектру знань про студентів, здатних уже на перших курсах демонструвати найважливіші якості управлінської культури, глибоке розуміння того, що завдяки наявності в них управлінської культури можна досягти не тільки академічних успіхів, але й отримати позитивне визнання суспільства та впевненість у можливості подальшого примноження свого інтелектуального потенціалу.

П'ятий – цілеспрямоване стимулювання успішного виконання студентами захоплюючих професійно-творчих управлінських завдань, презентації їхніх результатів, у тому числі, й на заняттях із спецдисциплін, оприлюднення, генерування студентських управлінських ідей з розвитку Укрзалізниці та рефлексії управлінської культури за рахунок науково обґрунтованих методичних рекомендацій їх реалізації.

Надання таким студентам можливість і право вибору в сучасному навчальному закладі серед різноманітності навчальних програм за допомогою досвідчених викладачів знаходити надійний шлях прискорення особистісно-професійного саморозвитку.

У науковому обґрунтуванні вказаних нами напрямів науково-педагогічного забезпечення формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту, ми посилялись не тільки на результати



теоретичних дослідження, але й на висновки тих науковців, які постійно займаються практичним розв'язанням піднятих нами проблем.

Начальник відділу стандартизації вищої освіти й інтеграції у європейський освітній і науковий простір Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України Ю. Сухарніков, об'єктивно й ретельно досліджуючи існуючу систему професійної освіти, робить важливий для сьогодення висновок про те, що існуючий перелік дисциплін означає розрізнену роботу кафедр і викладачів зі студентами, у той час, як результати навчання передбачають цілеспрямовану й узгоджену діяльність викладачів усіх навчальних дисциплін у професійній підготовці інженерних кадрів [8, 49].

Отже, мова йде про необхідність у професійній підготовці інженерних кадрів «сукупного викладача», створення цілісних викладацьких колективів, об'єднаних спільною цільовою настановою, спрямованою на формування у студентів динамічної функціональної структури особистості як суб'єкта соціальних відносин і свідомої діяльності» [8, 49].

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Дослідженням доведено: розвиток управлінської культури сприяє покращенню соціальної згуртованості, піднімає на якісно новий рівень розвиток особистості інженера та рівень його професіоналізму. Тільки культурологічні статусні відносини в реаліях внутрішньовузівського життя, спільне визнання викладачами управлінської культури важливою складовою професійної підготовки можуть забезпечити на практиці єдність мети, змісту й технології професійного виховання й навчання при системоутворювальній ролі базових загальнопрофесійних знань, умінь і навичок з професійної культури.

Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні педагогічних умов впливу цілісного педагогічного процесу залізничних ВНЗ на формування управлінської культури майбутніх інженерів залізничного транспорту.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Дьяченко М. И. Психологический словарь-справочник / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандилович. – Мн. : Харвест, 2004. – 576 с.
3. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – М. : ИКЦ «МарТ», 2005. – 448 с.
4. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Междунар. гуманитар. фонд «Знание», 1996. – 308 с.
5. Мижериков В. А. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений / В. А. Мижериков. – Ростов н/Д. : Феникс, 1998. – 544 с.
6. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого : посібник / В. В. Рибалка. – К. : Інститут обдарованої людини, 2014. – 220 с.

7. Русинка І. І Психологія: навч. посіб. / Іван Русинка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2011. – 407 с.

8. Сухарніков Юрій Методологічні засади перебудови й осучаснення вищої освіти України / Юрій Сухарніков // Вища школа. – 2015. – № 11-12. – С. 35-61.

9. Хохель С. Уроки процвітання. Книга розвитку якостей творця успіха / С. О. Хохель. – СПб : Невський проспект, 2000. – 192 с.

10. Cetron M. J. Schools of the future: How American Business and Education can Cooperate to Serve our Schools / M. J. Cetron. – N.Y. : McCrow-HiH Book Company, 1985. – 167 p.

## РЕЗЮМЕ

**Сущенко Р.** Научно-педагогические подходы к формированию управленческой культуры будущих инженеров железнодорожного транспорта в процессе обучения.

*Цель статьи – раскрыть основные направления формирования управленческой культуры будущих инженеров железнодорожного транспорта. Для достижения цели применены следующие теоретические методы: анализ и синтез научной и учебно-методической литературы для сравнения, сопоставления различных взглядов на исследуемую проблему; определения и уточнения понятийно-категориального аппарата. Рассмотрены пути обновления методического обеспечения процесса формирования управленческой культуры будущих инженеров железнодорожного транспорта, которые соответствуют социальным и экономическим намерениям украинского государства на этапе развития железнодорожной отрасли. Перспективы дальнейших исследований заключаются в освещении педагогических условий влияния внеаудиторной работы на формирование управленческой культуры будущих инженеров железнодорожного транспорта.*

**Ключевые слова:** формирование, управленческая культура, инженер, преподаватель, парадигма, железнодорожный транспорт.

## SUMMARY

**Sushchenko R.** Scientific and Pedagogical Approaches to the Formation of Administrative Culture of Railway Transportation Engineers in the Process of Professional Training.

*The objective of the article is to present scientific and pedagogical approaches to the formation of administrative culture of future railway transportation engineers. To achieve the objective the following theoretical methods are used: analysis and synthesis of scientific and educational literature to evaluate and compare different views on studying the given problem; definition and clarification of conceptual and categorical apparatus. The ways of updating methodical support of the process of the formation of administrative culture of future railway transportation engineers that meet social and economic intentions of the Ukrainian state in the period of nation-building and railway sector development are considered in the article.*

*The outlined pedagogical tendencies stimulate the teachers to move in the formation of students' administrative culture to concentrated forms of educational material presentation, combined with students' active independent work, expanding non-linear areas of study that promote person-centered approach to training and simultaneously promote accountability of higher education institutions in the selection learning content and quality of vocational training.*

*Modern railway transportation engineers should be able to analyze problems, set the goals, forge relationships, get in business contacts, enrich international relations, conclude interesting and profitable for the railways agreements, have pedagogical skills and the ability to represent themselves as mature specialists in dealing with customers, arouse interest, clearly know how to stay ahead of competitors, plan, adjust, monitor and encourage productive work, providing the engineer's personal authority and prestige, respect for themselves as a specialist.*

*The study proved that the development of administrative culture improves social cohesion, raises to a new level the personal development of an engineer and the level of professionalism. Only cultural relationship status of intra-university life, mutual recognition of faculty management culture as an important part of training can provide a practical unity of the purpose, content and technology of professional education and training, general basic professional knowledge and skills of professional culture.*

*The prospects for further research suggest highlighting the pedagogical influence of higher educational institutions on the formation of administrative culture of future railway transportation engineers.*

**Key words:** *formation, administrative culture, an engineer, a teacher, paradigm, railway transportation.*